KNUT HAMSUN

Rosa

Traducere din limba norvegiană
de Valeriu Munteanu

POLIROM
2021

Între „Copciar“ și ,.Bust“ se născuse o prietenie ridicolă, amândoi îi duceau dorul Brahmaputrei și i-ar fi scris bucuros la Bergen, dacă nu le-ar fi fost frică de Ole Menneske. „Bustul“ cel disproporționat străbate, greoi și clătinându-se, curtea; el cară din hambar lemnele de foc pentru toate sobele din casă, iar cantitățile cărate sunt uriașe. Dar mersul său este lent, iar bocănitul pașilor săi se aude de departe când se apropie sprijinindu-și trupul pe picioarele lui ca doi stâlpi. Stiva de lemne cât un munte, pe care o poartă pe spate într-un coș, nu înseamnă nimic pentru acest uriaș; el este în stare să stea ore întregi la palavre cu cineva, având această povară în spinare; dar când pornește mai departe, este precaut ca un copil. Depune lemnele în fața ușii de la bucătărie, apoi le duce, în cantități mai mici, în casă. Îi este probabil teamă că, în caz contrar, s-ar prăbuși scările sub el.

Prietenia dintre „Bust“ și „Copciar“ este ridicolă, fiindcă adesea „Copciarul“ își bate joc de „Bust“, făcându-i tot felul de farse. Vicleanul de „Copciar“ are însă grijă să se afle la o distanță respectabilă de ciclop și își face jocul de acolo, împroșcându-l cu vorbe de ocară și cu porecle. Acum i-a mai venit și ideea să ciripească în mod special pentru „Bust“. El așteaptă mai întâi ca uriașul să părăsească hambarul și apoi îi dă drumul, ciripind în tact cu pașii „Bustului“. Când „Bustul“ bocăne prin curte, „Copciarul“ merge în urma lui și-i ține isonul ciripind din răsputeri. „Bustul“ își continuă, un timp, răbdător, drumul, apoi însă schimbă pasul și iese din ritm; dar ciripitul pătrunzător

se adaptează imediat, iar „Bustul“ merge iarăși în tact. Mântuirea vine abia când el ajunge la ușa bucătăriei. De acolo, „Bustul“ își întoarce capul și se uită în urma sa cu priviri care ar putea ucide. În schimb, seara redevine îngăduitor, ca de obicei.

Hartvigsen avea tot felul de idei ciudate; într-o zi mă întrebă, în prăvălie, dacă îi pot spune care este drumul cel mai scurt spre Ierusalim.

În prăvălie erau câțiva clienți care își făceau cumpărăturile, iar la bufet laponul Gilbert se cinstea cu unul sau două sferturi de rachiu. Am crezut că Hartvigsen pune această întrebare ca să se grozăvească, să demonstreze vânzătorilor și străinilor că pentru el nimic nu era irealizabil, că ar putea întreprinde până și o călătorie la Ierusalim. De aceea nici nu i-am dat un răspuns serios, spunând doar:

— Ho-ho, chiar până la Ierusalim? Este un drum lung!

— Da. Dar este posibil să ajungi până acolo?

— Desigur.

— Nu cunoști drumul?

— Ah, nu.

— Nu l-ai putea întreba, pentru mine, pe paznicul farului? Știi, nu ne prea simpatizăm.

— Dacă vreți într-adevăr să aflați, îl voi întreba pe paznicul farului.

— Da, aș vrea să aflu.

Vânzătorii, laponul Gilbert și cumpărătorii tăceau uimiți; observând acest lucru, Hartvigsen luă o mină solemnă și spuse:

— Este ceva ce mă frământă încă din copilărie: să ajung odată în această renumită țară iudaică.

Laponul Gilbert clătină din cap: Hartvigsen a devenit atotputernic, el poate face acum tot ce dorește.

— Până ajungi acolo trebuie să treci prin multe țări, spuse el, și oare marea și lumina zilei și oamenii sunt tot așa ca aici? Să mă ferească Dumnezeu!

După care, laponul Gilbert, despre care se spunea că răspândește toate noutățile, se grăbi să-și golească paharul și se pregăti să plece.

În acea clipă intră baroneasa în prăvălie.

M-am uitat, foarte atent, la ea și la lapon. Pe fața ei nu apăru nici cea mai vagă expresie care s-o trădeze. Îi aruncă laponului o privire indiferentă și fixă – pentru ea, era doar un străin. Ah, dispunea și ea de forța ciudată a tatălui ei de a-i ține pe toți în frâu atunci când voia. Trecu pe lângă noi ca o regină, se duse în spatele tejghelei și intră în biroul lui Mack.

Laponul Gilbert salută:

— Rămâneți în pace! și părăsi prăvălia.

I-am spus lui Hartvigsen ceea ce îmi trecuse, la repezeală, prin minte: el ar putea traversa Europa până la Constantinopol, iar de acolo să se îmbarce pe un vapor până într-o localitate din Asia Mică. Dar aceasta ar necesita cunoștințe de limbi străine și ar dura foarte mult.

Nu-mi dădeam prea bine seama din ce cauză nu aveam nimic împotrivă ca Hartvigsen să întreprindă călătoria asta lungă. Am început să mă bucur și am spus:

— Îi voi cere informații precise paznicului farului.

— Și întreabă-l, mai ales, care este cea mai ușoară rută, spuse Hartvigsen. Căci suntem doi, un bărbat și o femeie.

Mi s-a tăiat respirația: înțelesesem în clipa aceea dintr-odată din ce cauză mă bucurasem să-l știu plecat.

Acum situația se schimba; dacă urma să plece și Rosa, nu mă mai bucuram deloc.

— Este o călătorie foarte periculoasă, am spus. Mă voi mai gândi, dar nu îndrăznesc să-l întreb pe paznicul farului. Nu, nu pot să-l întreb.

Hartvigsen se uită la mine mirat. Baroneasa ieși din birou, iar Hartvigsen o opri și îi spuse că eu refuzam să-l întreb pe paznicul farului care este drumul spre Ierusalim. Ea păru ușor enervată de vorbăria lui Hartvigsen, însă spuse zâmbind:

— Așa, da, da. Dar de ce? Este ciudat. Vă temeți cumva că domnul Hartwich și cu mine ne-am putea prăpădi în această călătorie?

Și iarăși mi s-a tăiat respirația și m-am simțit cuprins de bucurie. Ah, nu îmi era deloc rușine, dragostea mă deruta – dragostea este atât de necruțătoare!

— Da, am bâiguit, este o călătorie periculoasă. Dar... bineînțeles... nu este imposibilă, dimpotrivă. Bine, deoarece doriți amândoi, voi vorbi cu paznicul farului. Îl voi căuta chiar astăzi. Zău că da.

Baroneasa nu voia să acorde atâta importanță problemei, așa că îmi spuse, râzând încet:

— Ei, chiar așa mare grabă nu este!

Eu însă m-am grăbit, nu aveam sentimentul rușinii, m-am dus la paznicul farului, încercând să fac tot posibilul pentru a-l îndepărta de aici pe soțul Rosei. Cât de rău eram! Nu m-am gândit nici o clipă că Rosa ar putea să fie mâhnită dacă Hartvigsen făcea o călătorie

împreună cu altă femeie – la așa ceva chiar nu m-am gândit.

Nu am apucat să ajung în turnul farului. Când eram pe punctul de a urca scările care duceau sus, l-am auzit pe paznicul farului strigându-mă. Era în hambarul său mic și își făcea de lucru cu lemnele.

După câteva digresiuni, am ajuns la problema propriu-zisă. Mă ascultă, rânji obosit și scutură din cap:

— La Ierusalim! Ăla! Nu vă lăsați dus de nas, tinere. Asta nu este decât... Înțelegeți franțuzește?

— Puțin.

— Este doar *blague*[1]. Și încă și micuța Edvarda!

— Au intenții foarte serioase, am spus.

— Așa! Parvenitul! Nu-și găsește liniștea până nu-și cheltuiește cei câțiva șilingi. Ce o să-i mai rămână pentru terci? Drumul care duce la Ierusalim? Există mii de drumuri. Indivizii ăștia vor să meargă ca pelerini, au devenit pe nepusă masă atât de religioși? Deodată paznicul farului exclamă: Dar, fir-ar al dracului, Rosa ce spune de toată povestea?

Mi-am pus și eu, pentru prima dată, această întrebare, dar n-am putut da nici un răspuns.

Paznicul farului continuă să vorbească, apoi se opri, căzu pe gânduri și vorbi iar. În cele din urmă, ajunse la concluzia că această călătorie nu reprezintă chiar așa o nebunie:

— Ei *sunt* în stare să o întreprindă, spuse el, micuța Edvarda nu este atât de proastă! Și de ce n-ar face această călătorie, de ce n-ar

1. *Blague* – glumă, farsă (fr.) (n.t.).

vedea, cât sunt încă în viață, ceva mai mult decât Sirilund? Vor ajunge pe țărmuri străine, unde soarele este mai arzător, iar în mare trăiesc pești zburători. Oamenii se plimbă, pe uscat, în haine de mătase, bărbații poartă berete roșii și fumează țigarete. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai convins că ar fi bine să facă această călătorie și să-și primenească puțin mentalitatea rurală – spuneți-le asta. Ah, nici nu vă puteți imagina ce înseamnă Grecia, tinere!

Schöning, paznicul farului, uită de sine, manifestându-și entuziasmul, ceea ce cu siguranță că nu corespundea felului său de a fi. El se învioră, amintindu-și de țările străine pe care le vizitase, și ochii săi începură să strălucească.

— Nu se poate așa ceva, oare vor într-adevăr să plece? spuse el. Da, bine fac, este cât se poate de bine. Ajung și în Grecia. Drumul spre Ierusalim vreți să-l știți? Există un singur drum spre Ierusalim. Ei vor pleca din Bergen cu un vas care transportă pește și vor ajunge într-un oraș din Mediterană, din Grecia. De acolo nu mai este departe până la Jaffa. Apoi își continuă drumul, călare pe cai arăbești, până la Ierusalim. Spuneți-le toate astea. Dacă vreți, vă notez totul pe o hârtie. A dracului de femeie – Edvarda asta!

În ziua următoare, Schöning veni la mine cu o rută a călătoriei, ba chiar cu o schiță a întregului drum. Atât de mult îl interesa – el era acum trup și suflet pentru această idee.

— Să ia imediat pachebotul până la Bergen, spuse el, vasele cu pește pleacă exact în perioada asta spre sud, spre Mediterană – ar fi